

Цетиње, 20. марта

Како би се данашњи Арнаути смијали својим старима, да је нешто трансверзална железница Дунав—Јадранско Море дошла на ред кад су они живјели!

Смијали би се и говорили би за њима, да су били некултурни и да нијесу умјели процијенити корист једне тако благодатне саобраћајне дамаре, као што је гвоздени пут. Јер, не може се претпоставити, да би стари били паметнији од млађих данас; не може се узети, да би они пројект железнички прихватили, докле се унуци њихови данас на њу мрште. И да је почетак учињен онда, данас би на змијовитоме путу кроза Стару Србију у велико звиждала локомотива, а данашњи нараштај арнаутски пипао би по шпагу златне плодове које би она доносила.

Овако је друкчије. Пројект донесен је тек данас, у наше дане, а данашњи арнаутски нараштај не умје да му да праву вриједност. Чудо није никако. За њега је то једно велико питање, за које он нема спреме да одговори, зато се поводи за дошапачима, а шапачи су они, који се на језику од вајкада издају као искрени пријатељи Турке.

Пријатељи! Дабогме. Вечито желе Турској добро, а вечито је крње и одрониле комаде међу у своју торбу.

Код куће проповиједају другу теорију, а овамо суфлину другу. Код куће исповиједају, да је што већа железничка мрежа у земљи и што чешћи излази њени ван земље све то већа благодат за народ, јер се тим множе погодбе саобраћаја, трговине, промета и тежива. Народ долази све то чешће и све лакше у додир са страним свијетом и његовим трговачким центрима, извози, увози, купује и продаје, а поред тога упознаје страни свијет и из тога свијета пресађује у своју отаџбину оно што је тамо видио да је добро или боље по што сам код куће има. Просвјешћеност и питомост, сводљивост међу народима и њихова наклоност више ка миру него рату расли су, и данас један на други гледа мање крвнички но кад тих саобраћајних средстава није било. Сад су и народна богатства већа но што је било кад није било железница.

Таку теорију проповиједају они код куће, али кад треба саградити железницу која ће везати Дунав с Јадранским Морем, по којој ће доћи у жив саобраћај сјеверисток, почевши од Петрограда, са југозападом и преко Јадранскога Мора са цијелим југом Европе, онда је то нешто што ће Турској од штете бити. Оно, чему се у души смију, пуштају у уши мјеродавницама у Цариграду, а да би их што боље

задобили, гуткају Арнауте да се бајаги противе. У ствари све је то само једно очајно напрезање, све те нити танке су и сувише а да би на дуже могли задржати прогрес који наваљује и који заповиједно налаже свима нама на Балкану, да што више гранамо своје железнице, да тежимо што већој железничкој мрежи и тиме да се што више зближујемо. Оно, што из Румуније и Русије иде данас на запад железницама, а паробродима преко Црнога Мора, добрим дјелом својим ићи ће преко ове железнице на Море Јадранско. Ићи ће и оно, што сад остаје код куће, немогући да га запад потроши. Неће та железница имати само извоз и увоз србијански, него увоз и извоз пола источне Европе, а можда једним дјелом и Азије. Свуда, гдје та железница буде пролазила, сијаће благостање и културни напредак. Све државе на свијету, па ту и Кина и Јапан и Анам и Сијам и Индија, па и покрајине као што је Манџурија, грабе да се изобразе железничким путевима, само се то не санџује Турској и Арнаутима.

Зајамачко, дажемо уопште неће. Могу само да мало забаве ствар, а уместо је неће ипак. Ако већ није, Турска ће скорим увидјети благодат што разгранатијих железничких мрежа и прионуће сама из све снаге да их створи, у чему ће је балканске мање државе својски потпомоћи.

Краљ Петар у Петрограду

— Одзиви руске штампе —

Онако исто као што је Краљ Петар у Русији сјајно дочекан, исто тако га је врло симпатично поздравила и руска штампа. Најугледнији руски листови врло срдечно су поздравили његов боравак у Русији и врло се топло изразили о своме високом госту. Лист „Новоја Времја“ доноси већи чланак о руско-српским односима, који почиње овако: „Данас Њ. В. српски краљ Петар I ступа у границе Руске Империје. „Добро дошао!“ рећи ће му руски народ при сусрету на руској граници. Сви Руси, осјећајући значај српске страже у чувању словенске културе у западним дијеловима Балканског Полуострва, с искреном радошћу поздрављају долазак српског носиоца круне. Као што су прије сто година дочекивали његовог дједа Књаза Ђорђа Црног, који је долазио у Русију да захвали братском народу на помоћи указаној му при обновљењу српске државе, тако сада дочекују и унука, који је вратио српску краљевину на прави словенски пут“...

Други, такође угледни руски лист, „Биржевија Вједомости“ доноси ове врсте:

„Зајадно с Краљем Петром борави у гостима Русије сав народ српски као један човек. У томе јединству српског народа са својим поглаваром, у оним једнодушним жељама, с којима је испраћен из Би-

ограда, садржина је дубоко оригинална, најкарактеристичнија црта данашњег догађаја.

Рећи, да овај догађај има врло крутан политички значај, то би значилно нагласити само једну страну његову. Сваки разумије да топли, срдечни дочек, с којим је предусретнут српски краљ у Русији, обасјава јасном свјетлошћу политику сба братска народа. Али овоме се придружују други моменти, можда још много важнији.

Српски народ поднио је пошљедњих година тако много патње, имао је толико разочарења, толико му је недаћа послала судбина, да је било потребна јака вјера у своју националну ствар за то, да је не би захватила бора. Ова је вјера, може се рећи, избавила српски народ. У тренутку кад српски народ невидљиво борави са својим Краљем у Русији, околности му наговјештавају боље, сретније дане.

Свдје је на првоме мјесту, разумије се, зближење међу малим словенским државама, а под утицајем горког искуства и уз енергичну помоћ Русије. Србија није више усамљена и изолована на Балкану. Затије се у историји државно-политичкој Русије према свој Турској створило јединство, коме се може још више зближење једне стране између ове и оне Царевине, а с друге стране Србије, Бугарске и Црне Горе. Назад, краљ српски долази нам по лијепом стицају придруженим у Русији публиковања документа, из којих се види да је повраћај нормалних аустријо-руских односа у политичком програм аустријске политике начело по коме је аустро-угарска монархија дужна безусловно поштовати независност словенских држава на Балкану, о чему су с руске стране извјештене друге државе. У будуће не може се, канда, ни помислити да се може поновити појава, као што је била она, кад је од Србије изнуђено да се одрече царинске уније, која је била сасвијим припремљена с Бугарском.

Једном ријечи, послје тешких, критичних дана, које никад не треба заборавити, пред српским народом отварају се свијетли изгледи, а његово родољубље, његова жарка љубав према слободи, његова осјетљивост и способност за све што је културно и велико, јемче за његове мирне побједе.

Нека да Бог да српски народ нађе, у даљој сагласности с братском Русијом, у тијесној вези с Бугарском и Црном Гором, тврду основу за развиће и остварење својих великих материјалних и духовних извора. Нека садашњи догађај отпочне нов, сретан одсјек у историји много напаћеног српског народа. С оваквим жељама — у то смо увјерени — предусретају сви у Русији Краља, носиоца српских нада, и његове савјетнике, освједочене родољубе, заогрнуте народним повјерењем“.

Исто тако о посјети Краљевој у Петрограду проговорио је врло симпатично и званични орган руске владе „Росија“, као год и остали листови руски и страни, а нарочито француски и енглески, па је издан и званичан руски комунике и српски.

Опет стара пјесма!

— Сеоба Босанаца се наставља —

Још нијесу долетјеле прве ласте, а већ босанске селице шире крила и отискују се у бијели свијет. Босанска раја је поново почела, да напушта своја праједовска огњишта и прти, иде у неповрат.

Из Босне се селе... Исељеници су махом Муслимани. Није их могло задржати ни ново т. зв. уставно стање. Додијао им је зулум и насиље, додијао им је притисак и иду из своје отаџбине, и ако добро знају, да ће та сеоба кобна по њих бити.

Нема дана када по неколико њих не напусте своја огњишта. Не иде један и два, него по читаве породице.

Само за пошљедњу недељу дана иселило се преко двадесет муслиманских породица. Отишли су у Турску да се злопате и муче и оставили опустошена огњишта своја, на која се никад повратити неће.

Настојавало се и настојава, да се томе исељавању стане на пут, али је све узалудно било.

Знају они врло добро, да их у туђем свијету никакво добро не чека, да ће се мучити и злопатити, али ипак иду. А иду зато што не могу више да сносе притисак, који се над њима врши.

Као што из Сарајева јављају, исељавање узима све веће размјере. До сада су се само у Сарајеву тридесет муслиманских породица пријавиле за пасоше и дозволе за исељавање. Такве молбе за исељавање се налазе пред земаљским властима преко хиљаду и пет стотина.

Да би се томе стало на пут покренута је акција међу трезвјеним људима, којој ће бити задатак да спријече даље исељавање и стану на пут народној пропасти.

Па и ако ће се овом акцијом много постићи, успјех неће ни из близа бити добар ако се и саме власти не прену и не учине, да се ово исељавање не сузбије. А то ће се моћи постићи само тако, ако се уклоне *узроци* исељавања.

Из тога ће се најбоље видјети ко помаже исељавање и ради чега.

Краљ Фердинанд у Цариграду

Бугарски Краљ Фердинанд послје пуних петнаест година био је поново у Цариграду у посјету Султану. Са њиме је била и Краљица Елеонора и многобројна пратња.

Како се времена брзо мијенјају! Раније је ишао као вазал, као обичан турски мушир да се поклони Султану. Имао је пратњу од седам лица и дочекали су га и поздравили наше. Султану је ишао са фесом на глави, онако као што му долази камакам из Анадола или ма кога краља простране турске царевине.

Овога пута Краљ Фердинанд дочекан је са великим почастима. На железничкој станици дочекао га је Султан са свима оним почастима, које припадају једном владару. Краљ је одсио у двор Долме Бакче, одакле је Султану учињено посјету у Јилдис, коју му је он и повратио.

За све вријеме боравка Краљевог у Цариграду био је лијепо предусретан, те је у његову част била проређена и ревија турске војске.

Султан је Краља одликовао, а тако исто и Краљицу и осталу пратњу. Краљ Фердинанд је лично са себе скинуо орден Св. Александра и објесио га о врат Султану.

И ако турски листови нијесу ни мало расположени према Краљу Фердинанду

и Бугарској због проглашења краљевине и пошљедних тревља, ипак овој посјети приписују велики политички значај ујерени да ће она знатно допринијети не само побољшању међусобних односа, но и прилика на Балкану.

Све у славу хуријета

— Насиља се у Турској продужују —

Почетком августа прошле године кренула су се шесторица њих из беранске пахије за Србију ради школовања. Када су хтели да да пређу на српску границу турска стража их пресретне и отвори ватру на њих. Двојица су остали на месту мртви, а остала четворица су бјегством еспаси главен силом су се повратили у Беране.

На ако су невини деца платила на првди Бога животима, турске власти противу насилника нијесу ништа учиниле, него су сага окривили и ону четворицу, Ђура Томашеца, Анга Милованова, Анга Обрадовича и Јанковића. Њихови отуђеници суде и сада је за њима издана појединачна пр су окривљени да су намерно напали и пуцали на жандармерско одљење.

Турска стража пуца, убија невину дјецу и кад се четворица спасавају, отуђују их да су криви! Хтели се зар, да и они пођу трагом оне двојице, другога њихових! Криви су што су Срби!

И турски лист „На Тирки“ још има обрада да смејо тврди: „У отоманској империји нема више господарујућих ни поддаријених. Сви њени становници су равни пред законима“.

Јако раширојени! Ниу Срби најбоље осјећају.

Нити убиства, дјочина, насиља и чуда која се врше с дана у дан над Србима решито гоноре тврди је то жалосна равноправност.

† Арцибискуп Ш. Милиновић Српски Примас

С погребна

На одвиј самог римокатоличког великог четвртак, кад се католички свијет из Бара, Ушница, Сница и околине бијаше свијак доћи ка својој архиепископској базилици да чује његов громки глас при освештавању крстове и олдува. Бани тога дана одјекну тужни глас звона гласница архиепископ епархије барске, Примаса Српски, добри старина, Пресвијетли Отац С. Милиновић отпочињу је, преселио се у вјечност. Звона су бринула тужну пјесму.

Са свију страна народ је врвио за пет дана да се покљони омиљеном већ покојном архиепископу; у цркви застртој дворани, на црном катафалку златом оточеном у златној одежди, са штаком поред себе, са угуљеним погледом, одмарао се Примас Српски. Католички Ускрсе напустио је иза уобичајеног звука звона, и највјештаваше опет тужни јек парницања. Катедрала не видије тога јутра свог Надбискупа; мјесто весеља ускршњег мјесто цвијећа, сва у цркви обита чекаше да прими смртне остатке милост јој старешине. Ускрсе ћутке прође.

Уторник, 16. март, одређен бијаше као дан погребна Архиепископа Милиновића. Био је ведар приморски прољећни дан; на вјетричак да мирне, све тихо, све мирно, све се спрема пачему тајанственом. Скупно се народ са свију крајева епархије барске, дошао и сусјед у Христу брат пресвијетли бискуп которски Училици са свештенством из Боке и Далмације, да се пошљедни пут поздраве са својим знањем и пријатељем, са Примасом Српским.

Око осам часова најутра уз пјесму тугованку: „Помилуј ме Боже“, носено осмином свештеника, праћено на врло свечан начин, тијело покојниково је превезено из дворане стана његова и постављено на катафалк у катедралној цркви.

Да ода хвалу добром и вјерном Архиепископу, Примасу Српском, на омиљено стигао је Њег. Краљ. Височанство Књаз Насљедник Данило уз прагњу мисију просвјете; два дивна вијенца од свежег цвијећа, укусно и нежно сплетена носачу два перјаника, посмртно уздарје сјени Надбискупа Милиновића.

Упокојену службу обавио је бискуп Училици са пет свештеника. У име француског реда, коме је Отац Ш. Милиновић припадао, опростио се са покојником дивнијем говором отац Крста Бедарић. Опјело је свшено.

Трудом покојниковим обновљена, пошљедни пут испраћила је катедрала у цркви вео завијена свог педесетпетог надбискупа; са болом на срцу, са уздахом, који само што не говори, опростила се обудовљена столица надбискупата барског са својим трудбеником, који јој је више добра учинио, који ју је више уздигао, благодарјећи Високој пажњи и

потпори Узвишеног му Владара Књаза Господара, него сви његови претходници.

Спровој је отпочео утврђеним распоредом: један жандарм — вјесник суве сјете, на неколико корачаји за њим крстоложа, за њим два ученика основне школе са вијенцем од свежег цвијећа, који силете школска младеж свом добротвору, за вјештем ученицима и ученицима са наставницима, за овима изајанства из Сница, Ушница, Шестана и Ливара са крстом и вјенчевима. За овима управа и хор Црковног Друштва „Братимство“, на вјенцац барске општине са још 15 вјенчева од поштовања покојникових, њих је шљедила почасна чета питомца офитрске школе са официром на челу, за њима су ишла два перјаника са два вјенца, два носача декорација покојникових и шешира његова. Њих је шљедило пресвијетли епископ Училици са свештенством. Осам свештеника носило је покојниково тијело, коме је шљедило сав у цркви, тугом и сјетом одјеви привремени управитељ барске архиепископске Отац Метод Рачки.

Његово Краљ. Височанство Књаз Престољонашљедник у име Свог Узвишеног Оца Књаза Господара и у име Своје браће је милост Му Надбискупа до вјенца му куће. У реду за овим ишао је председник Министарског Савета г. Лазо Томановић, министар просвјете г. П. Вучковић и пресвијетли Епископ Кирил Митровић, на председник Државног Савета г. М. Ђукановић, обласни управитељ г. Нико Тагар, бригадир г. Живо Ђуровић, консули, председник обласног суда, православно и мухамеданско свештенство, герент Барског Друштва, чиновничтво из Бара и околине по старјешинству. За овима шљедовао је народ или били рећи ова је група прешла између два реда народа, који је био прекршило све од катедрале до гробља „Свог Вида“.

Спровој се кретао дагао кроз густу маслину шуму. Тужни звук звона и одјек тугованке: „Помилуј ме Боже“, коју је онако дивно и нежно пјевало наше тек основано црковно друштво „Братимство“ уз тихи плач и бол народа давали су оном прољећном јутру и оном спроводу неку тајанствену сјенку.

На китвастом брежуљку „Свог Вида“ покојник је својим новцем уздигао дивно гробље и капелницу и спровод за се. Тијело покојниково између редова народних пошљедних чета, која му почетак давала је била, стављено на катафалк пред капелницу. Ту се у име свештеника барске епархије прешло са војом Архиепископског старина и пошљедним пошљедном Марко Ашћим, а у име грађана града Бара и његове сиротиње с покојником се опростио председник општине г. Нико Дебеља.

Иза ових складних и дирљивих говора благословен је гроб и тијело покојниково, послје чега се епископ которски бискуп Училици опростио са својим у Христу братом једним кратким а веома дирљивим говором.

Тијело је за тим унесено у капелницу, гдје је у дивној раци сахрањено; око подне народ, кога је било до двије хиљаде, сјетан се разишао кућама, а варошки дућани у знак короте од јутра били су затворени. Н. Н. У.

Одзив штампе

Задарски „Narodni List“ донио је врло симпатичан чланак о покојном арцибискупу оцу Милиновићу.

Биоградска „Политика“ доноси: „Шимун Милиновић, рођен 13. фебруара 1855. године у малом далматинском сеопету Опанцима, био је први арцибискуп обновљене барске архиепископске. Још као обичан млад фратер истакао се својом дубоком и темељном богословском спремом и још гада се појавио као ватрен борац за глегољцу, и словенску службу у католичкој цркви.“

Када је 1878. године, берлинским уговором, Бар пришао Црној Гори Књаз Никола је одмах, за своје нове поданике римокатолике, обновио барску арцибискупију и столицу примаса у Бару, уз Папину допштење и са свијема привилегијама, које је та арцибискупија и раније, прије своје пропасти под Турцима, имала.

У то вријеме велики народни свештеници и учитељи Штросмајер и Франо Рачки већ су били одгајали читаву генерацију подмлатка, који је био дубоко проширнут својим дужностима у народу и Југословенству. И Књаз Никола, вољан да из реда тих младих људи, нађе једнога коме би могао понудити барско владичанство, повјерио је пјеснику и проти Јовану Сундечићу, да оде Штросмајеру у Ђаково и уинта га, кога би им он могао препоручити.

Међутим Сундечићу није ни требало да иде до Ђакова. Још ту, у Дубровнику, обраћена му је пажња на младога Милиновића, који се за своје године био и у свувише истакао чак и у својој француској реду, — реду у коме никада није

недостајало ни велике богословске спреме и дјелатности, ни истинске љубави према своме народу. Књаз Никола прихватио је повљено Милиновићеву кандидацију, а Штросмајер је био одушевљен тим избором.

Тако је Милиновић постао арцибискуп барски. Иако свој вијек провео је у раду који га никада није заморно и занет од младости идеалима које никад није изневијерио. Он је своју дужност и према народу и према цркви и према држави до краја испунио.“

Биоградске „Вечерње Новине“ дониле су на челу листа слику примасову и симпатичну биографију, а „Биоградске Новине“ посветиле су му липен чланак.

Српство

Банова наредба о оружју. Банском наредбом, коју је издао ових дана, одређује се, да се наредба, којом су издана привремена и изимне политичке мере ради посједа, пошља и промета са оружјем и предметима опасним, као и ради посједа и промета са експлозивним стварима, и наредба, којом се издају привремене и изимне политичке одредбе ради привлађивања странаца „стављају изван кривости“. Ушајед тога ступају на снагу прошеи, који су стајали на снази до издања горенаведених наредба. Уједи одређује се још шљедече: Да се изимне провести контрола о врсти и количини продаје оружја и о особама, које оружје кулују, имају трговити и занатлике, који продају оружје, в дити тачан попис свих врсти оружја, а осим тога имају водити и кописом сваког мјесца о томе јавити, да би се водно попис ових особа, којима су продали коју врсту оружја. Тај попис има садржавати име и презиме, занимање и стаи кућа и врсту продајог оружја.

Наплате пореза и приреза у Србији. У Србији је за фебруар ове године наплаћено 1.071.261.90 динара порезе и државних приреза.

Земљотрес у Маџодонији. Ових дана осјетан је земљотрес у Маџодонији, у Водели, Ђевђелији, Тиверију и Скопљу.

Учитељ. Српског учитеља Српца Миловића и егзархиског пошљедних његова, у гостиварској казни, у Арбањаси. Против овог насиља узркен је протест, на ипак разбојничким до сата није ништа учињено.

Словенство
Кривошће у Прегради, у Хрватској, на католички Ускрсе преливена је крв. Жандарми су забрањивали народу да пуца, да се не би десила несрећа и кад су хтели да ухвансе једнога што је, из шата, пуцао, народ се днао на њих. Том приликом два жандарма су рањена каменом, због чега су пуцали на свијетну и седморицу ремили, од којих су трије тешко повријеђени. Држи се, да је свијет нарочито побуњен био од стране свештеника, који припада франковцима.

Словенци у Загребу. Сад у педиљу долазе у Загреб трговци и трговачки помоћници из Љубљане, да учине посјету загребачким трговцима.

Свесловенски конгрес у Софији. Овог љета држаће се у Софији свесловенски конгрес, за који се чине нарочите припреме, пошто ће бити конгрес подијељен на неколико одјека. На конгресу ће узети учешћа сви Словени, сем Пољака, који су се и овом приликом одвојили од Словена.

Учитељски збор у Подгорици
У Подгорици је 7. о. мј. држан збор учитеља источне школске области који је трајао 4 дана и завршен 11. ов. мј. Збору је присуствовало 78 наставника, који су одржали 8 сједница. Рад је трајао од 8 прије подне до 12 и од 2—5 послје подне свакога дана.

Рад је текао овим редом: По призиву Св. Духа у цркви Св. Георгија, сви наставници отишли су у локал мјесне гимназије, гдје је председник збора г. Ђуро Шпадијер, надзорник, одржао подужи говор, у коме је истакао погребу и важност овога скупа. Говор је завршен усљедницама: Живно Господар. По овоме је збор поздравно Њ. Кр. Височанство Књаза Господара и министра просвјете.

Пошто је председник позвао одређене секретаре — Филипа Протића и Јанка Тошковича — да заузму своја мјеста, објавио је да су отворене сједнице учитељског збора, раздијељени су програми рада, одређен дневни ред, заказана сједница за 2 сата послје подне и закључена прва сједница.

Послје подне као и 9. ов. мј. надзорник Шпадијер читао је и објашњавао

опажања из првога прегледа школа, и дао потребна упутства како се има поставити и кретати што механизам школског живота. Објаснио је и дао потребне формуларе за целокупну школску администрацију. По овоме наставници су урављали разна питања из школског живота, која су објашњавана и претресана на збору.

Г. Стеван Хадиф, учитељ у Лигевој Ријечи, читао је своју расправу „Душија куће и околине на васпитање код нас“.

Г. М. Јовановић, учитељ у Подгорици, читао је реферат подгоричког наставничког вијећа о изменама и допунама закона о народним школама. Пошто је извјештај у начелу прамљен претресан је и у појединостима тако, да се може рећи, да су предложене врло потребне и умјесне исправке и допуне.

При крају сједнице раније изабрани одбор од 10 чланова поднио је свој приједлог, како да наше школе народне што достојније прославе јубилеј Њ. Кр. Височанства Књаза Господара, који је једноласно прихватио и то, да *на вече прославе* свака школа буде окићена заставама и освијетљена, а на дан прославе деца и наставници иду у цркву на благодарјење и послје њега управитељ школе да говори у школи о животу и раду Слављеника, а потом да деца пјевају и декламују пригодне пјесме и декламације. Установљене су двије јубиларне установе учитељске: „Фонд за помагање удовица и сирочади умрлијех учитеља“ и „Јубиларна самозвољ учитељима“. Збор је рјешило да се поднесе Њ. Кр. Височанству јубиларни албум, на чијима сребрњем плочама имају бити исписана имена свију бојева од 1862. године, Слављеникова књижевна дјела, имена садашњих школа и наставника у Црној Гори.

Унутра биће мана старе и садање Црне Горе, слика Њ. Кр. Височанства Господара, честитке и имена свију наставника.

Г. Филип Протић, управитељ школа у Подгорици, читао је своју расправу „Наставни план и програм и његова примјена у нашим школама“, а г. Јанко Тошкович, управитељ школе у Колашину своју расправу „Наставнички ауторитет као средство за васпитање“.

11. ов. мј. у 6 сати послје подне сједнице је заворно председник збора, надзорник г. Шпадијер, изразивши се да је врло задовољан са радом збора.

За вријеме овога збора општина града Подгорице спремила је врло дјелу заједничку члановима збора; а исти збор у вече одласка учитеља и учитељица приредно је другарско сјело. Сјело је трајало до послје пола ноћи у најљепшем реду и расположењу.

Сутра дан наставници су се разишли својим кућама са жељом, да се овакви корисни зборови по напредак наше народне просвете чешће одржавају.

— Љ. —

Из Народа

Пишу нам из Подгорице:

Пошумљавање околине подгоричке.

Одбор општине вароши Подгорице рјешило је, да отпочне пошумљавање околине подгоричке. Пошумљивање брда Горице већ је отпочето. Жељети је, да у овом, сваке похвале достојном, предузећу истрају. То би био изљепши споменик, који би се подигао приликом јубилеја Њ. Кр. В. Књаза Господара — ослободилаца његоме Зете и „китице варош Подгорице“.

Застава друштва „Бранко“

Подгоричко црковно друштво „Бранко“ у част јубилеја Њ. Кр. В. Књаза Господара рјешило је, да на њој друштвену заставу и да је ове године, приликом јубиларних свечаности, на свечан начин освети.

Угледна предавања

Школски надзорник г. Ђуро Шпадијер одредио је свима наставницима подгоричких основних школа, да напишу и одрже по једно угледно предавање. Предавања су одржана у присуству г. надзорника и свих наставника и послје прокритикована. Тако исто наредио је и осталим наставницима у свом реону, да одрже по једно угледно предавање.

Овака предавања врло су корисна ради усавршавања самих наставника, а највише оних који су слабе спреме за учитељски позив.

Домаћи послови

Жалба противу пећара

Онако исто као што се с правом грађанство може потужити на несразмерну скупоћу животних намирница, исто тако се с правом може потужити на ред и чистоћу.

Неколико пута до сада овдашњи пећари одили су у општинску управу, да

се жале да је ниска цијена хљебу. Ни-
ховој жалби општинска управа одавала
се, те је повисила цијене хљебу тако, да
је пшеничне кр. 28 пара. Па и поред
тога многи пећари нијесу задовољни, те
су почели да продају несан хљеб, јер у
њему не међу сѐ.

Што се тиче чистоће има много замје-
рака, али ми ћемо навести само четири
замјерке: најве, у којима се меси хљеб,
служе жонима уједно и за постељу; крпе,
на којима се слаже тесто замешеног хље-
ба, нијесу чисте; што хљеб ни у посту
не може да буде постан, јер пећари мажу
тензину дојем, да не би хљеб прицањао
како и, четврто, што чак и бијела роба,
што је пећари носе, није чиста.

И код таквог стања ствари свакоме ће
врло јасно бити од какве је потребе са-
нитетско-општинска комисија.

Без ње ништа! *Нук. Мар.*

Скупљање сметлишта

Настају прољећни дани када се гомила
сметлишта како у кућама, тако и пред
њима. Свако је дужан да то сметлиште,
чим се накупи, склони и избаци изван ва-
рости. Али како? Општински чистачи о
томе не само да не воде рачуна, него за
то неће ни да чују. Они налазе да им је
посло само, да воде рачуна о сметлишту
по њимама и по улицима.

И кад су ту већ општински чистачи, зар
не би могло да се уреди, да се они ста-
рају и за приватна сметлишта, било уз
нареду приватних, било иначе, као што
је то свуда у свијету?

Општинска управа не би погрешила
када би се мало забавила овом ствари
како у интересу чистоће, тако и у инте-
ресу здравља.

И опет о дувану

Потрошачи се стално жале како на ква-
литет дувана — који је врло често и бу-
ђав — тако и на саму фабрикацију. Жал-
бе упућују, било приватно, било путем
властости, како на продавца тако и на саму
фабрику монопола дувана, али се ништа
не користи. Управа монопола се оглушује.

Тако је дошло до тога да је дуван ис-
под сваке критике. Не зна се шта је горе,
да ли дуван да ли фабрикација.

Баца се новац готово у вјетар.

Како су се надлежни у управи монопола
оглушили, то држемо да би и у интересу
државном и у интересу грађанства било
да и надлежно министарство учини своје.
Нећу је чак шта више то дужност и
што смо дубоко увјерени, да ће оно
одговорити својој дужности онако како
треба и да ће стати на пут једном за
свагда овоме. **Б.**

Кроза свијет

Бјерсон се опоравља — Лажан новац —
Снијег.

Бјерсон, који је био тако тешко обо-
лио, да се већ мислило, да му је кућно
пошљедњи час, почео је знати да се
опоравља, тако да има изгледа, да ће
још сасвијем оздравити. У Норвешкој
влада велика радост поводом ових по-
вољних вјести са болесничке постеле
народног писца. Ријешено је, да се дан
Бјерсоновог повратка у завичај просла-
ви као национална свечаност. Они, који
се налазе крај Бјерсонове постеле у
Паризу, надају се, да ће сиједи књижев-
ни моћи да се врати у завичај 17. маја.
Видећи, да је оцу знатно боље, Бјери
Бјерсон се кренуо на пут у Данску, где
ће одржати читав низ предавања.

Из Беча јављају: Почетком ове године
нађени су овде у промету врло многи
угарски лажни петокрунаши. Сви потичу
из 1909. године, направљени од олова и
британског метала. Овдашња је полиција
утврдила да ти лажни петокрунаши по-
тичу из Угарске. У Ђуру је фебруара по-
лиција ухапсила Јосифа Плесла, столар-
ског момка и његову драгину Јелисавету
Нађ, што су протурали лажне петокру-
наше. Ти лажни петокрунаши, што су
код њих нађени, потпуно су истоветни
са онима што се протурју у Бечу. По-
лиција је утврдила, да је једна Плеслова
рођакиња, која стањује у Бечу, често ишла
у Ђур Плеслу, и отуд стотине тих лаж-
них петокрунаша доносила у Беч. Бечка
је полиција и ову ухапсила. Држи се, да
ће се ући у траг већој фабрици новца.

Послије првих прољећних дана, врло
топлих, без вјетра и кише, јако је зах-
ладило, а многа мјеста је изненадио, по-
слије оних топлих дана, неочекивани
гост — снијег. Снијег је вијао јаке од
једног сата у крунним пахуљицама. Разу-
мије се, да се растопио, чим је додирнуо
земљу. Захладило је и у другим крајевима,
али нигде није било мразева, бар не
толико јаких, да би шкочили расвјетан-
ом воћу и поврћу. Међутијем из Мадри-
да јављају, да у сјеверо западном дијелу

Шпанолске бјесни права зима. Тамо су
јаке мећаве и крајеве око Овидеа, Леона
и Вига покрива тако дебело сљежни слој,
да је прекинут и жељезнички промет.

Дневник

**Престолонашљедник на Цети-
њу.** У сриједу у вече Њ. Кр. В. Књаз
Престолонашљедник допу-
товао је Својим аутомобилом на Цети-
ње, гдје се још бави.

Вратила се. Њ. Кр. В. Књагинја
Престолонашљедница повратила се
из Италије и у четвртак у вече до-
путовала је на Цетиње. Њ. Кр. В. Књагинја
Престолонашљедница допу-
товала је преко Херцег-Новог и
Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљед-
ник изашао Јој је у сусријет до
Његуша.

Допутовао. Њ. В. Књаз Мирко
допутовао је прекјуче на Цетиње.

Артиљериско гађање. Јуче је
извршено гађање пољскијема мор-
тирима. Командир батерије био је
Њ. В. Књаз Петар, артиљериски
поручник, а водни официри пот-
поручници Радоњић и Милићевић.
Гађање је било посредно; биљега
се налазила код Команове Главнице,
а батерије код Бајичке барутане.
Пети метак порушио је биљегу, те
су послје тога вршена пробна га-
ђања са шпанелима. Ово гађање
испало је на опште задовољство.
— Гађању су присуствовали Њ.
Кр. В. Књаз Господар, Њ. В. Књаз
Мирко, бугарски војник г. Кулу-
шев, министар војни и цно офи-
цирски кор.

Одликотвани. Њ. Кр. В. Књаз
Господар, желећи да да доказа
Свога признања за услуге учињене
приликом ковања златнога новца,
благовољно је одликовао г. Јо-
сифа Плесла, дворског саветника
ка и генералног директора аустро-
угарске Банке Даниловим Орде-
ном трећег реда и Рудолфа Бер-
бергера, вјаштачког гравера бечке
ковнице Даниловим Ордемом четв-
ртога реда. Директору ковнице г.
Димитрију Петровићу, који већ има
највеће наше одликовање, благо-
вољно је Господар поклонити Своју
фотографију са својеручним пот-
писом.

Нов златан новац. Према ре-
шењу министра финансија наш но-
ви златни новац биће пуштен у
течај на Благовјести, 25. ов. м.
Као што смо извјештени, плате
свима државним чиновницима и
службеницима за идући мјесец на-
даће се још у току овог мјесеца у
овом новом новцу.

Одликотван. Директор Привиле-
говане Народне Банке Краљевине
Србије г. Коста Поповић одлико-
ван је Даниловим Ордемом трећег
реда.

Помен арцибискупу. У уторак
у 10 сати прије подне биће у ов-
дашњој католичкој цркви свечани
помен за покој душе Српског При-
маса, арцибискупа Милиновића.

Лиферација соли. Министарство
Финансија расписало је лиценцију
за набавку потребне количине соли
за књажевски монопол соли. Го-
дишња потрошња соли износи до
4 милиона кгр. Услови се могу
видјети у министарству, а објавиће
се у службеном листу.

Нове слике Господарева. Овда-
шњи фотограф г. Ђорђе Ђорђевић
израдио је нове фотографске слике
Њ. Кр. В. Књаза Господара. Слика
је у већем формату и представ-
ља Господара како сједи на каби-
нетској фотељи. Снимак је одличан
и врло лијепо и природно изражен.
По највишој дозволи г. Ђорђевић
ће ове слике умножити и већ је дао

да се репродуцирају у једном стра-
ном заводу. Један од тих снимака
изложен је у кавани Биљановића.

Био на Цетињу. Епископ котор-
ски бискуп г. Училини, који је при-
суствовао сахрани пресвијетлог ар-
хибискупа Српског Примаса Шима
Милиновића, увратио је на Цетиње,
гдје се краће вријеме бавио.

Вратио се. Г. Тодор Петковић,
посланик Краљевине Србије, вратио
се из Дубровника на Цетиње.

Промјена владе. Страни листови,
а по њима и многи српски, доносе
како је влада г. д-р Л. Томанови-
ћа поднијела оставку. Вијест ова не
одговара истини, као год што нема
у истини ни ичега од онога, са чиме
ови листови доводе у везу тобож-
њу министарску кризу. Влада г. д-р
Л. Томановића ужива потпуно по-
вјерење како Круне тако и Народ-
ног Представништва, те нити има
повода, нити намјерава одступати, а
најмање да је у томе правцу какве
кораке предузимала. Све је то про-
ста измишљотина као и многе друге,
које се, тенденциозно, шире о нашој
земљи.

Нови консулати. Неки београд-
ски листови јављају, да ће Србија
по повратку Краља Петра и одсут-
нога министра спољних послова
с пута отворити нове консулате у
Сарајеву, Бањалуци, Брчкој, и Мо-
стару.

Проглас. За који дан изаћи ће
проглас централнога одбора за про-
славу педесетогодишњице срећнога
владања Њег. Краљевског Височан-
ства Књаза Господара.

† Бошко Грујовић. У уторник
је преминуо у Цетињу Бошко
Грујовић. Као један од својих
непуних 30 година нашао се на
Кучијевој боји у пр. редове бата-
љона и погинуо. За храброст од-
ликован је даљу за храброст
притаче. Смртни остаци официра
Грујовића, пренесени су, уз пратњу
тајошана и једног бројног гра-
ђанства истинског, на Кошине, ње-
гово родно мјесто у Циперим.
Некаму је лажно вјештачење
земље, коју је свим жаром патри-
отизма љубио и синовски јој се
одужио. Родбини његовој наше
искрено саучешће.

Странци. И ако је настало не-
вријеме, успркос снијегу и студени
Цетињем промичу многи странци,
који непрекидно преко Котора до-
лазе.

Снијег на Цетињу. У четвртак
ујутро Цетиње је освануло покри-
вено бијелим плаштом. Послије вје-
тра и кише преко ноћи падао је
снијег, који је у дебљем слоју по-
крио улице и куће, као год и цијелу
околину, а нарочито околна брда.
У четвртак у вече пролила се пла-
ва киша помијешана са снијегом,
али је сав снијег преко ноћи отишао
под бујицом плахе кише. Трагови
од снијега сада су само остали по
околним брјеговима. Ловћен је сав
у белини.

Црквена добра с привредног гледишта

На црногорскоме земљишту у опште
налазе се црквена непокретна добра.
Земљиште шест нахија, јужне, југо-источне
и југо-западне наше домовине има све
повољне услове за успијевање *винове лозе*.
Дакле ти повољни услови нијесу мимо-
ишли на црквена добра, која на доса-
дашњи начин давана под арендом ма
под каквим условима — не одговарају
привременом обдржајем обдржају при-
ватних добара, јер привремене власници
немају рачуна нити их обдржавају слично,
чак ни приближни својима, већ на основу
оке народне „ни као своје ни као туђе“.

С мало обрађене пажње иколико уви-
ђаван човек може погодити разлоге
због чега је то тако. Власник — аренди-
ста црквених добара обично арендира,
односно офита неки извјесни дио зем-
љишта за десет година. (Таква је доса-
дашња пракса била у опште).

У току овога малог низа година при-
времени посједник привремено посје-
ћује имање није вољан темељно обрађивати,
што би се састојало у новом крчењу,
посађивању лоза и других воћака, које
има трајније вриједности, већ једино у
почетку једном у прве пет година слабо
то имање ођубри — дочим у остале (по-
тоње) пет година ни то није вољан рас-
ходovati, већ како га прими, тако га
жели и предати или задржати при дру-
гој лиценцији, а чешиће пута и малко
горе запуштаније. Да би смо ово заиста
стварно доказали, како нам се не би
пребацивало, да то у преговастама го-
воримо — то ево доказа:

Кад би привремени подузимач — арен-
диста црквених добара односно узети
дио земље темељно урађивао; земљу по-
ново искрчио и ођубрио; међе из темеља
поновио; дозе у редове или винограде
посадио, као и то: да на споредна мјеста
и друге корисне воћке подивни — то би
плод рада са исте земље утростручио се
г. ј. земља боље уређена дупли плод би
доносила. Лозе кроз 5-6 година не маће
од све земље, а и воћке такође неки по-
себни плод, који опет не би био суви-
шан. Значи концем десете године дозе и
воћке много би већи интерес доприни-
силе подузимачу него ли сама земља,
што је до тада допринишала.

Сад при поновној лиценцијској комисији
и други, који желе арендирати, ово имају
у виду те при поновном инквенту дупли-
рају аренду или пак њега (првог влас-
ника) приморавају, да сам дуплира свој
првобитни рад; напослетије ако није то во-
љан — земља се уступа другоме, који
поније већу цијену. У том случају значи
његов темељити дотадашњи рад пропада
бескорисно, што он паравно није вољан
као ни други подузимачи. Земља на тај
начин мјесто, да се обдржава, постепено
се запуштава и разумије се — губи ци-
јену у везу с интересом. Дочим при те-
мељном обрађивању, као што рекох, земљи
црквеној као и другој цијена би се по-
већавала при свакој лиценцији такође у
вези с повременим интересом.

Неки од првобитних народних посла-
ника увидио је ту околност, да се цркве-
на добра запуштају и губе у цијени с
постојећим обдржајем. То је исти посла-
ник с позивом на исту околност цијенио
много зечећи новац, који се је у народу
у много распростра у посљедње вријеме,
те је и приватна добра покушљивао. На
основу наведеног покушао је, да продре
с предлогом да се већина црквених до-
бара распрода и новац урочи на припод
повчаним заводима, доказујући, много
кул и како бољи интерес. Доказивао је,
да је и ту једна огромна корист, а уз
исту постигавао се је — по његовом
мишљењу — и црквено-државни интерес.

Овај свој предлагу можда је и бази-
рао и на то: што се просјечно на јед-
ном ралу земље даје годишње аренде нај-
више 20 перпера. До чим то исто рало
земље просјечно даде би при процени
од 800 до 1.000 перпера. На овај капи-
тал главнице долазило би годишње ин-
тереса од 80 до 100 перпера. Дакле про-
порција би стајала: 80: 20 = 800: x. (или
100: 20 = 1000: x).

Овај предлог као несмислен пропао је,
а и морао је пропасти највише из ових
разлога:

а) Што ми изгледа, да толики огром-
ни црквени новац не би се могао ни по-
повчаним заводима очувати, а да посто-
мено не пропадне дјелимично или у ци-
лини, јер је то познато, да повчани за-
води у више прилика банкротирају.

б) Што значај српских манастира и
њихних црквених добара био је од ог-
ромне и неоцијене вриједности, како у
мукотрпним данима за очување српске
слободе и вјере, тако и за спас и уто-
чиште пострадалих мученика и прегонаца
за српску слободу.

в) Напослетије и за то, што су мана-
стири у вези с цркв. добрима послужили
расадницима српске образованости и у оп-
ште културе.

Чак и данас многи манастири у зем
с манастир. добрима уточиште су многим ос-
кудним српским писцима, као и онима,
који се спремају за књију.

Манастири с обзиром на припадајућа
им добра и данас су поред књије озби-
љан фактор за очување српске самосви-
јести и вјере.

Манастирска добра очувала су се не
само свуда код словенских народа, већ
и код западних народа у опште једино
с тим, што се код већине народа и од
раније чује глас за преуређење тих до-
бара како би се више и народни и др-
жавни интереси задовољили, а поједини
лични интереси ограничили.

Црквена добра требала би да имају по-
себни правилник према којему ће се ис-
тина управљати разумно и савремено, ка-
ко би се добрима биљежила ознака у
каком се стању када налазе; колико ка-
да приходују; евентуалне штете или ко-
ристи, које поједини повремене власници
допринесу.

Многа црквена као и остала приватна добра, која се налазе на плоднијем земљишту наше домовине — могла би, да устјешно трпе успјешане винове дозе. Међутим на иста црквена добра на многим мјестима та је доза као и друга воћка веома слабо заступљена; чак и она што је некада подињивљена — данас је на многим мјестима *понуштано*, а на неким мјестима нема ни познаје, ваљда из познатих, ако и неоправданих разлога.

Мишљења сам, а и тврдим, да би савременiji начин био, да се односна црквена добра арендирају на дуже вријеме од 30 година с тим, да се повремено арендиста обавезе управити помјесних добара, да ће односно примљени дио добара уређивати као своја. Нарочито да ће винограде и воћњаке унапређивати, као на своје. Гдје би се пак нашао такви, који се не би обавезама одазивао, то да му се одузму добра и уруче друге вриједнијему.

На овај начин црквена добра би се:

а.) Очувала од евентуалних непогода бар оних, које може рука човјечија предупредити, а које имају везу с поточима, поплавама и у опште просијањем ограда.

б.) Што у том дужем низу година вриједни привредник користовао би колико себе, толико и сама добра, јер све оно, што би у вољу и дозама виноградарству или новој прокрченој земљи унапредно за прве десет година у остале петнаест, двадесет користовао би се плодом свога ранијега рада и учињене неплаћене наднице, капитал у природи — накнадно би се платио на овај начин. Приременом подузимачу црквених добара такође на овај начин не би могло крипо бити.

Само црквена добра користовала би у томе, што би крајем 30 год. у вредности дуплирала се.

Црквена, односно државна благајна при поновној и свакој даљој лицијацији приходова би дужна интерес аренде.

Значи, на овај начин биле би огромне користи и осим назначених, према би требало, да по унапријед уређеном и одређеном правилнику стручне комисије, уз сходне писмене обавезе, подузимачима уручују привремено црквена добра; назначени у кратко, уступајући им иста, у каквине се стању уступају. При оваквом комисијском раду неопходна би потреба била и заставна књига у којој би се *уводно кратко опис појединих посебних делова цркв. имања (добра), што се појединим привремено уступају, као што сам и раније нагласио.*

Иста комисија при истеку времена — обдржају — требала би да односна добра уз опрезни приједлог прима и поново *понио на лицијацију.*

Овај је начин управо најбољи — по мом мишљењу. Он је много бољи и од онога, који се данас практикује на по неким мјестима *сталним обдржајем* црквених добара с тим, да подузимач има право вјечног обдржаја и то како власник тако и његово потомство (наследници).

Оваквим арендистама повремено комисија долази, те проценом одређује повремену своју давања годишње аренде с обзиром на савремену скупоћу осталих подузимача, који повремено обдржавају црквена добра.

Добра страна горње праксе састоји се у томе: што стални арендиста може безазалено и без бојазни привођити свој живот и унапређивати урученом по црквено добро, а убијеђен је да све оно, што наново уради, као нпр. кућу подигне или др. што унаприједи — може продати као својину, а тако и право обдржаја непокретности — може уступити новом купцу, разумије се истим с правима, која је сам уживао.

Ова пракса примјењује се највише у варошима гдје се куће подижу на земљишту црквеном, а да ли је и још гдје, непознато ми је, према мислим да има мјеста и другдје.

Поменута пракса још је од неоцијене не користи по народ и стога, што има и ту добру околност, а та је: што се црквена добра уступају на стални односно вјечити обдржај, те би их на поменути начин корисније било узимати у властину, него земље као своје властито добро за готов новац куповати, па и кад би се имало новца довољно на располагање.

Ново-купљена непокретна лична добра прелазе од оца у властину синовима, који чешће пута иста злонамјерно упропасте, чак и гдје-који пут и док им је отац још у животоу....

Рђава пак страна састоји се у томе: што стални посједник односног дијела црквеног имања, по неки пут неће да води *николике бриге о унапређивању повјереног му добра*, као што не би и да су иста његова лична својина. Ређе пак

и због тога: што мисли, да су му стална својина, те се може обити и о мање труда и бриге. Наведено јако ми кочи, те се не бих могао солидарисати са праксом вјечитог обдржаја — искључиво за цркв. земље, јер безбрижном власнику црквених земаља (добра) требало би наравно, да комисија, односно управа иста по правилнику одузме.

Свакоме имаонику цркв. добара при ваљаном обдржају комисија при случајно потребном одузимању прије истекаог времена — дужна би била све важније радове, да процијени савјесно и исплати, како би му се уложени труд надокнадио.

Министарство унутрашњих дјела својим расписом о шумарству предупредило је све могуће повремене злоупотребе са црквеном шумом; загарантовала је њен обдржај и рационално унапређење.

Надлежне власти сличним поступком — требале би — по мом мишљењу, да загарантују и црквеним земљама (добрима) савремени обдржај уз рационално унапређење истих као и то: да исте сачувају од повремених евентуалних злоупотреба.

Кад би се црквена добра савремено уређивала попут приватних добара или боље — то би се без сваке сумње једновремено постигли узајамни интереси: црквени, државни и народни, јер би се црквеним добрима при бољем обдржају подигле цијене; многе пригорске породице би се населиле на иста, те би и државни приходи наравно користовали како у повећану аренде тако и у другом.

Напоменућ да би се цркв. добра могла и боље уређивати од приватних једино зато: што сам имао и имам у виду, да би и земљорадничке и виноградеке задруге, које би се подигле из истог народа — могле, односно имале право, као посебно имовно лице *лицитирати и под закуп на поменути начин узимати цркв. добра, а оне би наравно боље у стању биле иста уређивати и унапређивати него што би нездужени приватни имаоци — привредници.*

Анрија Вукић.

Једна страшна несрећа

Преко три стотине мртвих поређани су били прије неколико дана на пијаци села Екерито, у Мађарској, у сатмарском комитату. Сви су погинули у једном великом пожару, и сва су крива за једне страње простачке надмености, с друге стране, и своје ароганције, на којој је живућност сваке аристократије кад тад изгубила лички први дан Ускреса држали су имућнији селаци. Најмисли с једне стране, страшно мисао, што је неколико дана могли окитити су је. Али прији нијесу дали сиротињи, на коју су гледали с небесне висине, рачунајући себе у интелигенцију, у неку врсту аристократије. Позвали су и богате куће из свих околних села. Да би се од уљеза обезбједили, заковали су сва врата кад су се гости искупили, а отворен су оставили само пролаз за послугу, која им је доносила пива и јестива.

Кад је весеље било у највећем жеку и кад су се гости добро понашани, појави се са свих страна пожар. И то тако нагло, да је одмах обухватио сву шупу. Гости полетјели на врата, али врата закована. Тресли су греде, тресли врата да попусте, али све је било тако чврсто утврђено да попустити није хтјело. Наста очајање, урлик, писак, врисак, отимање, гажење, а кад је све умукло и шупа изгорела, нађоше под жаром преко три стотине изгорелих љешева од људи, жена, момака, дјевојака и дјеце. Нема сумње, презрени су им се осветили.

Како је наш народ куд и камо благо роднији од њих! Код нас нема ни те простачке напућености, ни тога дивљег понашања.

Несреће у свијету

Напали жељезнички воз. Код Ларисе (у Грчкој) дочекало је пет стотина селјака жељезнички воз. Кад је воз стао, сасуше кишу камења на прозоре жељезничких кола. Многи су путници рањени, а дошло је и до физичких напада тако, да је морала војска изаћи. Војска је испалила један плотун. Пао је тај час пет мртвих. Петнаест је тешко рањено.

Чувши свјетина која је јагомнице нагрнула на станицу, да је војска пуцала на селјаке, почела се бунити против војника, па се има само хладокрвности официра захвалити, да није дошло до лома. Селјаци се коначно разиђоше протестујући гласно против војничкога насиља. Стотина селјака хтјела се поново натраг вратити на станицу, пу надолзи коњаници растјерали су их. Два официра

задобиле мање озледе. Митинг, што је у Лариси против војске одржан, прошао је потпуно мирно.

Са пећине у страшну смрт. Из Кормосбање јављају о страшној смрти радника. У тамошњем државном рову бр. 4 било је више радника унослено. Пећину, која је тридесет метричких центи тешка била, подбачили су чврстим подупирачима, а да се не стровали у ров. Док су тако крваво се знојећи радили, стровали се пећина у ров и пограби радника Даубера. Кад га ископаше испод пећине није се могао препознати. Био је скуп меса и кости.

Дјеца и љубавне трагедије. Новине из Лиона доносе опис једне љубавне трагедије, која се одиграла између дечака Сани Аверардо од 12 година и Виктор Цатена од 11 година, а који су гојили неку ванредну симпатију према 11 годишњој дјевојчици Пиа Семплици. Дјечаци су већ од прије показивали међу собом неки међусобни љубомор па се ево и потукли. Почели се шакама ударати, али Цатена извади из џепа ножић, те њиме жестоко удари свог ривала Саниа, који направи унатрашке неколико корака, и сруши се онесвјештен на земљу. Дјечак је одмах пренесен у болницу, но љекар није нијесу могли изјавити о нарави ране. Сани је озлијеђен на трбушној шупљини, те ће бити опериран. Свакако је то изванредан појав. — Дјеца су се заљубила, показала љубомор, затим жељу са побједом — и побили се у двобоју! Љубав, љубомор, супарништво и крв — ето како се дјеца знају у истину играти љубавне трагедије!

Књижевност

Распис награде Матица Српске. Матица Српска расписала је за год. 1910. ове награде: I. Награду од 1000 круна из задужбине Јована Нике В. С. Мислушког за роман, приповијетку или драму из српског живота. II. Награду до 50 дуката из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозук за монографију из историје Срба. III. Наградом од 50—80 круна по штамп. табаку награђују се за најбољи распис саставци за: I. Писање књиге Матице Српске. Наградом од 500 круна по штампаном табаку награђују се за књиге за народ. II. Писање књиге за народ. III. Писање књиге за народ. IV. Писање књиге за народ. V. Писање књиге за народ. VI. Писање књиге за народ. VII. Писање књиге за народ. VIII. Писање књиге за народ. IX. Писање књиге за народ. X. Писање књиге за народ. XI. Писање књиге за народ. XII. Писање књиге за народ. XIII. Писање књиге за народ. XIV. Писање књиге за народ. XV. Писање књиге за народ. XVI. Писање књиге за народ. XVII. Писање књиге за народ. XVIII. Писање књиге за народ. XIX. Писање књиге за народ. XX. Писање књиге за народ. XXI. Писање књиге за народ. XXII. Писање књиге за народ. XXIII. Писање књиге за народ. XXIV. Писање књиге за народ. XXV. Писање књиге за народ. XXVI. Писање књиге за народ. XXVII. Писање књиге за народ. XXVIII. Писање књиге за народ. XXIX. Писање књиге за народ. XXX. Писање књиге за народ. XXXI. Писање књиге за народ. XXXII. Писање књиге за народ. XXXIII. Писање књиге за народ. XXXIV. Писање књиге за народ. XXXV. Писање књиге за народ. XXXVI. Писање књиге за народ. XXXVII. Писање књиге за народ. XXXVIII. Писање књиге за народ. XXXIX. Писање књиге за народ. XL. Писање књиге за народ. XLI. Писање књиге за народ. XLII. Писање књиге за народ. XLIII. Писање књиге за народ. XLIV. Писање књиге за народ. XLV. Писање књиге за народ. XLVI. Писање књиге за народ. XLVII. Писање књиге за народ. XLVIII. Писање књиге за народ. XLIX. Писање књиге за народ. L. Писање књиге за народ. LI. Писање књиге за народ. LII. Писање књиге за народ. LIII. Писање књиге за народ. LIV. Писање књиге за народ. LV. Писање књиге за народ. LVI. Писање књиге за народ. LVII. Писање књиге за народ. LVIII. Писање књиге за народ. LIX. Писање књиге за народ. LX. Писање књиге за народ. LXI. Писање књиге за народ. LXII. Писање књиге за народ. LXIII. Писање књиге за народ. LXIV. Писање књиге за народ. LXV. Писање књиге за народ. LXVI. Писање књиге за народ. LXVII. Писање књиге за народ. LXVIII. Писање књиге за народ. LXIX. Писање књиге за народ. LXX. Писање књиге за народ. LXXI. Писање књиге за народ. LXXII. Писање књиге за народ. LXXIII. Писање књиге за народ. LXXIV. Писање књиге за народ. LXXV. Писање књиге за народ. LXXVI. Писање књиге за народ. LXXVII. Писање књиге за народ. LXXVIII. Писање књиге за народ. LXXIX. Писање књиге за народ. LXXX. Писање књиге за народ. LXXXI. Писање књиге за народ. LXXXII. Писање књиге за народ. LXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXV. Писање књиге за народ. LXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXX. Писање књиге за народ. LXXXXXXXXI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXIV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXV. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVI. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVII. Писање књиге за народ. LXXXXXXXVIII. Писање књиге за народ. LXXXXXXX